

Případová studie akcelerovaného projektu

Dobrovolnictví v knihovnách

“Spolupracujme s dobrovolníky v knihovně profesionálně pro dobro společnosti”

Kontext	
Kontext aktivity Akcelérátoru	<p>V rámci realizace projektu KISK FF MU <i>Centrum sociálních inovací ve veřejných knihovnických a informačních službách (CIDES)</i> CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_124/ 0006474 jsou v klíčové aktivitě <i>Akcelérátor</i> odbornými kapacitami týmu a externích lektorů podporovány takové snahy a aktivity českých knihoven, které</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšují zapojení stakeholderů do činností knihovny • proměňují prostředí knihovny směrem k zavádění činností podporujících inovativní sociální služby • zvyšují zapojování cílových skupin, na něž míří konkrétní služba, do přípravy a průběhu těchto aktivit • zlepšují potřebné dovednosti zaměstnanců knihoven.
Kontext podpořeného projektu	<p>Poptávka po podpoře v akcelérátoru přišla od zástupkyně pracovní skupiny SKIPu pro dobrovolnictví v knihovnách, Evy Vodičkové z Krajské knihovny Karlovy Vary, která má pracovní skupinu nově na starosti. Spolupráce s Krajskou knihovnou Karlovy Vary byla navázána již na Konferenci sociálních inovací v knihovnách 2019 a následně v průběhu roku 2019, kdy v ní probíhal Inkubátor sociálních inovací.</p> <p>Cílem akcelerace bylo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmapovat knihovny, které mají o téma dobrovolnictví zájem • Rozšířit povědomí o dobrovolnictví v knihovnách mezi knihovníky • Dát knihovníkům inspiraci, jak může dobrovolnictví v knihovnách probíhat, podpořit je ve tvorbě vlastního akčního plánu • Nabídnout knihovnám profesionální kurz, který proškolí konkrétní koordinátory dobrovolníků v jednotlivých knihovnách • Propojit knihovníky, se zájmem o toto téma mezi sebou <p>Do realizace byli zapojeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eva Vodičková z KKKV jako zástupce pracovní skupiny SKIP pro dobrovolnictví v knihovnách • HESTIA - centrum pro dobrovolnictví • Knihovníci z různých knihoven v ČR, které se tématu dobrovolnictví věnují nebo chtějí začít • Projektový tým CIDES z KISK FF MU

Kontakt na partnera projektu - podpořená knihovna	Eva Vodičková - Krajská knihovna Karlovy Vary vodickova@knihovnakv.cz ; telefon: 733 595 872 http://www.knihovnakv.cz/informace-o-dobrovolnictvi-p657.htm https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-dobrovolnictvi
--	--

Charakteristiky podpory v Akcelérátoru	
Příjemci podpory	Primární: knihovníci (se zájem o téma dobrovolnictví v knihovně) Další: <ul style="list-style-type: none"> • dobrovolníci působící nebo mající zájem působit přes knihovny • dobrovolnická centra (NGO) v lokalitách • v důsledku: občanská společnost (komunitní rozvoj v lokalitě)
Zaměření podpory	Interní do knihovny: propojení knihoven s odborníky na téma dobrovolnictví a profesionalizace práce s dobrovolníky. Externí do společnosti: zviditelnění tématu dobrovolnictví a podpora činnosti (Evy Vodičkové) pracovní skupiny pro dobrovolnictví SKIPu do udržitelné formy.
Rozsah podpory	Délka spolupráce v akcelérátoru - cca 12 měsíců (návaznost na II. konferenci a následně Inkubátor v KV). Propagace konference o dobrovolnictví mezi knihovníky <ul style="list-style-type: none"> • zpracování rozhovoru - článku o dobrovolnictví v knihovnách https://kisk.phil.muni.cz/aktualne/aktuality/eva-vodickova-musime-se-starat-o-to-aby-bylo-dobrovolnikum-v-knihovne-dobre • oslovení kontaktní sítě s pozvánkou Příprava a provedení třídního kurzu pro koordinátory dobrovolníků v knihovnách (mutace akreditovaného kurzu Centra dobrovolnictví Hestia) <ul style="list-style-type: none"> • provedení průzkumu mezi knihovnami na zjištění zájmu o téma dobrovolnictví a aktuální praxi v knihovnách • zprostředkování akreditovaného kurzu pro koordinátory dobrovolníků z řad knihovníků Propojování s "vlastní sítí" kontaktů. Propojení koordinátorů dobrovolníků v knihovnách z různých částí ČR - vytvoření základu sítě, která komunikuje se vznikajícím centrem metodické podpory při PS pro dobrovolnictví SKIPu.
Dosah podpory	Kurz byl nabídnut všem knihovnám v ČR. Zúčastnilo se ho deset knihoven napříč ČR.
Inovační prvky podpory	<ul style="list-style-type: none"> • Zapojili se zaměstnanci z různých knihoven, což vedlo k vytvoření komunity/sítě knihovníků zaměřujících se na téma dobrovolnictví. • Certifikovaný kurz - umožňuje knihovníkům nechat se zařadit do vyšší platové třídy.

	<ul style="list-style-type: none"> • Využití prvků zážitkové pedagogiky v průběhu kurzu • Zapojení externí expertní organizace (Centrum pro dobrovolnictví - Hestia) do předávání know-how o dobrovolnictví knihovnám
Typy výstupů	<ul style="list-style-type: none"> • Článek - rozhovor o práci s dobrovolníky v knihovnách • Výsledky průzkumu zájmu o dobrovolnictví mezi knihovnami, motivací a očekávání jako podklad pro přípravu kurzu • Třídenní certifikovaný kurz na míru knihovnickům
Udržitelnost Návaznost Přenositelnost	<p>Zúčastnění i zájemci o kurz byli propojeni s Evou Vodičkovou, která má na starosti koordinaci pracovní skupiny SKIP pro dobrovolnictví. Kontaktlist již byl využit pro emailovou komunikaci v době koronakrizy, kdy je potřeba dobrovolnických aktivit nezpochybnitelná.</p> <p>U NGO Hestia existuje kurz - s příklady na míru pro knihovníky (navíc Hestia získala znalost prostředí knihoven). Pokud by bylo zajištěno další financování, mohl by se kurz pro knihovníky opakovat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Byla otestována metodika kurzu, a je možné v tom pokračovat dále ve spolupráci s Pracovní skupinou pro dobrovolnictví v knihovnách.

Průběh podpory v Akcelérátoru	
Aktivně zapojení stakeholderi	<ul style="list-style-type: none"> • Knihovny (prostřednictvím knihovníků v pozici koordinátor dobrovolníků) • NGO Centrum pro dobrovolnictví - Hestia • PS pro dobrovolnictví SKIPu (kont. os.: Eva Vodičková z KKKV) - podpora metodického centra
Využité metody	<p>Průzkum potřeb (online dotazník) Interaktivní seminář (konference) Evy Vodičkové o dobrovolnictví Třídenní (certifikovaný) kurz</p> <ul style="list-style-type: none"> - zážitková pedagogika a networkingové metody (např. využití metodických listů, které si účastníci sami doplňovali místo textových metodik s definicemi).
Faktory úspěchu podpory	<ul style="list-style-type: none"> • Formální i neformální osobní nasazení při seznamování lidí a propagaci akcí. • Knihovny mají zájem o zapojení dobrovolníků, dobrovolníci se na ně také přímo obrací (poptávka). • Dobrá kvalita externích expertů v průběhu kurzu - pochopení specifik knihoven. • Praktičnost kurzu (např. od začátku si účastníci sami vytvářeli definice dobrovolnictví aj., byla využita interaktivní forma zaměřená na sdílení mezi účastníky s různým know-how a zkušenostmi - hodně se sdílelo to, co už se v knihovnách děje,

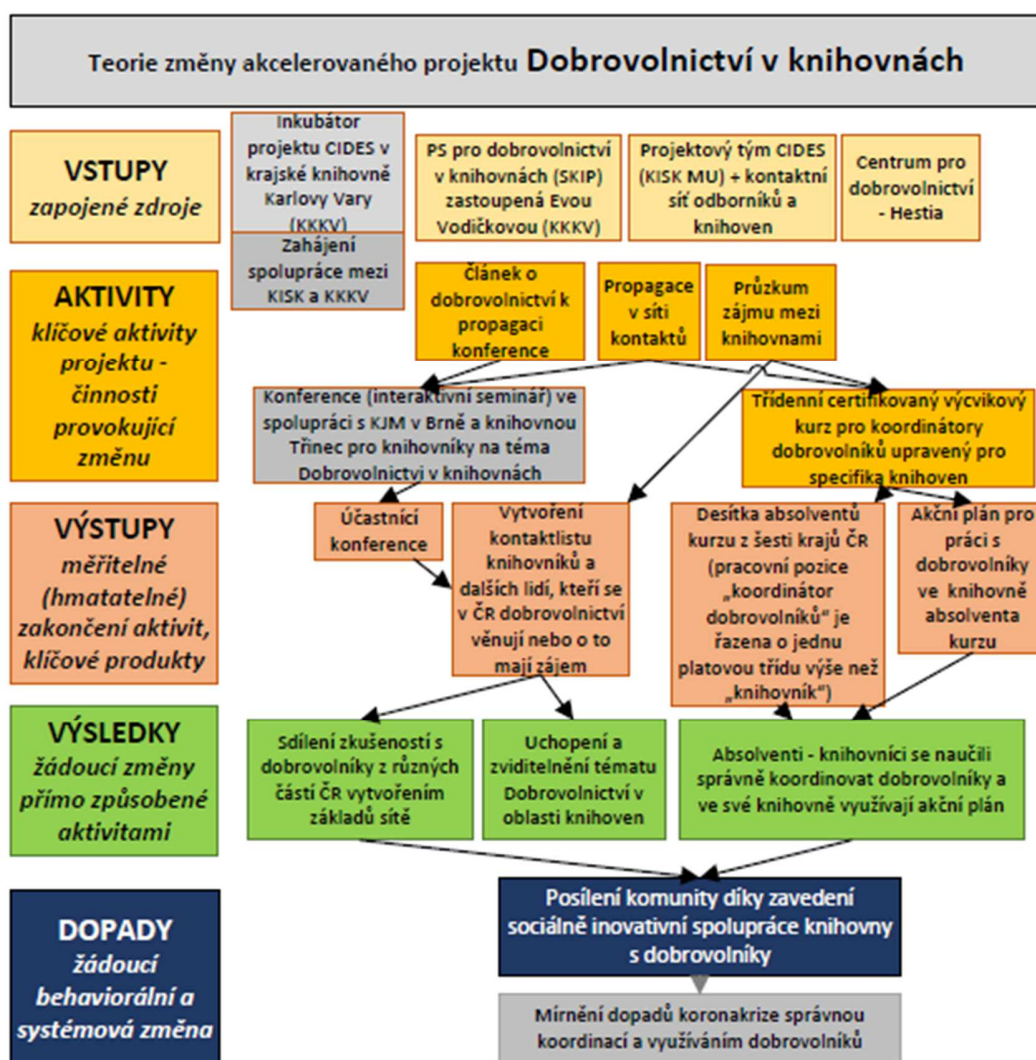

	<p>nebo, co by chtěly, aby se dělo. Byly vytvořeny formáty spojující knihovny se zájmem o obdobná témata, nebo knihovny stejné velikosti, fungovala výměna vědomostí i mezi účastníky, nejen na lince lektor-účastník)... tj. kurz nebyl pojatý formalisticky s důrazem na definice (znalosti), ale na předkládání existující a možné praxe k diskuzi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostatečná časová rezerva na celý kurz - díky tomu, že kurz trval tři dny, měli účastníci dostatek času vstřebat všechny potřebné informace a nachystat si vlastní akční plány. Zároveň díky tomu měli příležitost se mezi sebou lépe poznat.
Bariéry průběhu podpory	<p>Fyzické setkání - nutnost dojet na jedno místo (pro knihovníky z různých částí ČR). Setkání trvalo 3 dny - komplikace kvůli pokrytí provozu. Pro prohloubení dopadů by bylo užitečné pokračování formou (pravidelných) setkání (ale na to zatím nejsou zdroje).</p>
Nejvýznamnější zjištění a dopady <i>“Už jsme dokázali”</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořila a seznámila se skupina desítky knihovníků, zastupující šest krajů ČR, kteří dokončili kompletní třídenní kurz a získali kvalifikaci (certifikát), která jim umožňuje pracovat s dobrovolníky na profesionální úrovni. Vzhledem k typickému přebírání podnětů a zkušeností mezi knihovnami, mají tyto kvalifikovaní koordinátoři potenciál být ve svém kraji bodem, odkud se bude dobrá praxe v práci s dobrovolníky šířit do dalších knihoven. • Zjistilo se, že zájem knihoven o téma dobrovolnictví má rostoucí trend (již před kurzem byl evidován větší zájem, než byly kapacitní možnosti kurzu, a následně s aktivizací občanské společnosti v návaznosti na koronakrizi se dobrovolnictví stalo velmi aktuálním tématem). • V průběhu kurzu se ukázalo jako zásadní důkladně pracovat s očekáváním knihoven od dobrovolnictví. Např. je nutné překonat rozšířenou mylnou představu, že by dobrovolníci vykrývali personální podstav v knihovně. K dobrovolníkům je v mnoha směrech nutný jiný přístup, než k zaměstnancům (a s tím souvisí i nutnost vzdělání všech zaměstnanců knihoven o tom, jak k dobrovolníkům působícím v knihovně a přes knihovnu vhodně přistupovat). • Ukončení kurzu konkrétním Akčním plánem pro potřeby konkrétní knihovny a kontaktem na partnera (jmenovitě), který místního koordinátora podpoří při navazujících krocích. • Zjistilo se, že mezi knihovnami existuje chuť sdílet zkušenosti s dobrovolnictvím mezi sebou (např. je zájem uskutečnit exkurzi do knihovny v Kroměříži, nadále se potkávat). • Vznikla možnost konzultovat, tj. nebýt ve své knihovně sám na řešení tématu dobrovolnictví, které často na konkrétního zaměstnance v knihovně “spadne” v rámci jiné agendy.

	<ul style="list-style-type: none"> • I pro organizátory (projektový tým CIDES) byl kurz přínosný při tvorbě eLearningu (kurz Komunitní knihovnou krok po kroku), kterým dále projdou knihovníci z dalších knihoven. • Všichni účastníci kurzu projeví zájem stát se členy PS pro dobrovolnictví SKIPu, čímž reálně vzniká základ metodického centra.
--	--

Aktualizovaná teorie změny

V závěru podpory byla TZ aktualizována tak, aby odrážela reálný průběh akcelerace s dosaženými výstupy a výsledky.

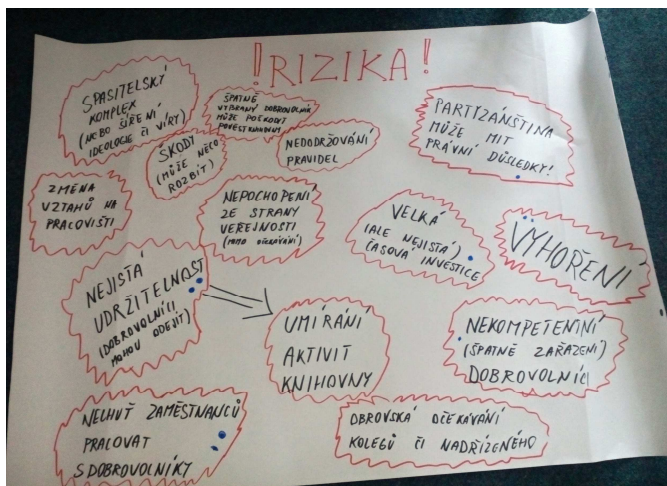
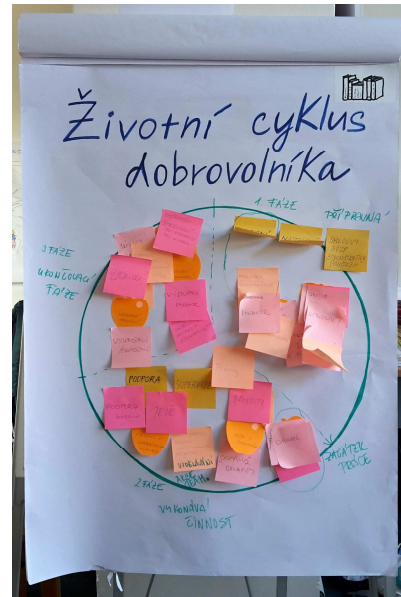
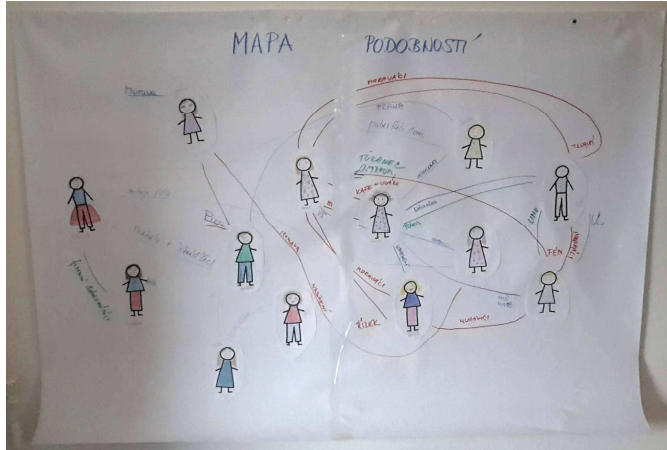

Zpětná vazba a Lessons learned	
Způsob předání výstupů	elektronicky kontakt-list, článek na webu, výsledky průzkumu zájmu, prezenčně certifikovaný kurz koordinátor dobrovolníků v knihovně
Zpětná vazba od primární CS	<p>Citace z emailu Evy Vodičkové účastníkům kurzu v návaznosti na aktuální situaci ve společnosti:</p> <p><i>“...zdravím vás za času pandemie, každý den snad stokrát slyším slovo DOBROVOLNÍK. Tato doba je ideální k tomu, abychom si v knihovnách připravili zázemí pro nábor a činnost dobrovolníků v knihovnách.</i></p> <p><i>Lidé teď masivně pomáhají a po konci pandemie bude chtít řada lidí pomáhat dále - bude jim ten dobrý pocit chybět...Proto neváhejte a připravte si propagaci (letáky, web aj.), dokumenty (formuláře, smlouvy, záznamové archy), činnost pro dobrovolníky (koukejte kolem sebe, kde by mohli pomáhat) a prohlubujte vztahy s kolegy, aby byli nakloněni dobrovolnictví (utužujte vztahy)...”</i></p> <p>Citace z emailu koordinátora dobrovolníků MKP:</p> <p><i>“...Praha má v tuhle dobu určitě násobně víc zájemců o dobrovolničení, než jaká je poptávka. Nedělám si iluze, že to tak zůstane dlouhodobě, ale samozřejmě přemýšlím, co a jak nabídnout, aby co nejvíc z nich zůstalo i ve "znormalizované" situaci...”</i></p> <p>Citace telefonické ex-post zpětné vazby od účastníka kurzu:</p> <p><i>“U nás v knihovně dobrovolníci pomáhali například při stěhování a s umístěním knih do karantény. Myslím si, že kolegové z knihovny přijali, že dobrovolníci jsou přínos.”</i></p> <p>Citace účastníků z okamžité zpětné vazby na kurz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>“...Tento kurz mi zodpověděl všechny otázky ohledně dobrovolnictví, sešli jsme se dobrá skupina, a při plnění úkolů jsme se dokázali perfektně domluvit.”</i> • <i>“...Potkala jsem skvělé lidi, získala kontakty na knihovníky v podobné fázi problému. Můžeme si pomáhat a podporovat.”</i>
Lessons learned	<ul style="list-style-type: none"> • Osvědčil se způsob vedení kurzu vedoucí k maximálnímu sdílení know-how a zkušeností účastníků-knihovníků. • Jako vyhovující se ukázala délka kurzu (3dny/2noci) důležitá byla i neformální/večerní část workshopu - vytvoření vztahů mezi účastníky WS (např. formou sdíleného bydlení v průběhu kurzu, možností neformálního setkání po odborné části, apod.) • Bylo by užitečné po této jednorázové pilotáži zahrnout dobrovolnictví (kurz) do možností žádostí VISKu (nebo nabízet tento kurz dobrovolnictví v rámci vzdělávání knihovníků).

Fotogalerie (flipcharty z kurzu)

- Vzdělávat ostatní
- Touha po přátelství
- Závazek
- Dostat se na jinak nepřístupná místa / Zažít, co bych jinak nezažil/a
- Dělat něčím smysluplného
- Být šťastný
- Seberozvoj
- Najít vlastní duševní rovnováhu
- Snaha něco si zasloužit
- Pomáhat

